

ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ФІЗІОЛОГІЇ В ІСТОРИЧНОМУ АСПЕКТІ

Лось Л.О., асистент

СумДУ, медичний інститут, кафедра фізіології і патофізіології

Фізіологія вивчає життєдіяльність здорового організму, його частин систем органів і клітин в тісному взаємозв'язку з навколишньою природою. Вивчення курсу фізіології розпочинається з розділу "Електрофізіологія", де студент знайомиться з біоелектричними явищами, відкритими в 1791 р. італійським фізіологом Луїджі Гальвані. Засновник нервово-м'язової фізіології німецький фізіолог Еміль Дюбуа-Реймон продовжив дослідження, розпочаті Гальвані. Він розробив нову методику експерименту і відкрив закони подразнення. Німецький фізіолог Герман Гельмгольц вивчав процеси скорочення м'язів (явище тетанусу, 1854). Значний вклад у розвиток фізіології збудливих тканин вніс М. Є. Введенський (1852-1922). Використовуючи телефонний апарат, він вперше прослухав ритмічне збудження в нерві (1884), він відкрив здатність м'язево-нервового синапсу трансформувати імпульси. Подальший розвиток фізіології пов'язано з роботами О. О. Ухтомського, В. Ю. Чаговця, Д. С. Воронцова, які досліджували процеси збудження та гальмування, процеси лабільності. Розділ "Загальна фізіологія центральної нервової системи" знайомить студентів з цілою плеядою вчених, досягнення яких сприяли розвитку науки експериментальної фізіології. Рене Декарт - французький вчений, який розробив схему рефлекторної дуги, ввів поняття "рефлекс". Французький фізіолог Франсуа Мажанді довів роздільне існування чутливих і рухових нервових волокон (1822). Іспанський гістолог С. Рамон-і-Кахаль, лауреат Нобелівської премії, створив вчення про нейрон. Англійський фізіолог Ч. Шеррингтон ввів поняття "синапс", реципрокна інервація. І. М. Сеченов (1829-1905) першим висунув ідею про рефлекторну основу психічної діяльності, відкрив гальмування. І. П. Павлов (1849-1936) – творець вчення про вищу нервову діяльність, засновник фізіологічної школи, ввів в практику метод хронічного експерименту, виявив умовні рефлекси.

Опановуючи кожен із розділів курсу фізіології, студенти знайомляться з історією і основними досягненнями даної науки. Вивчення розвитку основних концепцій і теорій, професійної діяльності видатних лікарів і вчених фізіологів, наукові досягнення їх шкіл дають можливість студентам професійно інтерпретувати і давати сучасну оцінку науковим досягненням і відкриттям, визначати їх місце в розвитку науки. Використання історичного аспекту в процесі викладання курсу фізіології сприяє формуванню наукового світогляду і моральної позиції студентів, підвищує рівень загальної і професійної культури, лікарської етики.